

Oslo, 24. januar 2022

Sex og samfunns innspill til regjeringens arbeid med statsbudsjett 2023

Sex og samfunn er Norges største senter for seksuell og reproduktiv helse og rettigheter og vi driver blant annet landets største klinikk for seksuell helse. Vi har i over 50 år jobbet for økt kunnskap, kompetanse og tilgjengelige tjenester innen seksuell og reproduktiv helse og rettigheter, og dette gjør vi gjennom klinisk virksomhet, undervisningsarbeid og påvirkningsarbeid.

Sex og samfunn mener overordnet at seksuell helse må likestilles fysisk og psykisk helse og at god seksuell folkehelse er avgjørende for god fysisk og psykisk helse. På bakgrunn av dette vil vi gi følgende innspill:

- Gratis prevensjon til alle
- Finansiering til ny strategi for seksuell helse
- Mer midler til forskning på seksuell helse
- Stabile og tilgjengelige tjenester for barn og unge

Gratis prevensjon til alle

Sex og samfunn mener at all prevensjon skal være gratis for alle. Per i dag får kun personer i alderen 16-21 år økonomisk støtte til prevensjon fra staten, i tillegg til at kondomer er gratis. Kondomer kan kun tas i bruk ved eget valg, av en andel av befolkningen. All prevensjon bør være gratis for at alle skal ha et reelt valg om selvbestemt prevensjon.

Vi mener det er spesielt urimelig at de under 16 år må betale fullpris for prevensjon. Fra 1. januar 2022 fikk helsesykepleiere og jordmødre utvidet forskrivningsrett og kan nå skrive ut alle typer prevensjon til unge under 16 år. Dette er et ledd i arbeidet med å øke bruk av prevensjon og unngå uplanlagte svangerskap og aborter, et mål som er uttrykt blant annet i *Handlingsplan for fortsatt reduksjon i antall svangerskapsavbrudd - informasjon og tilgjengelighet 2020-2024*¹.

De siste årene har vi sett en markant nedgang i aborttall blant unge under 25 år². Vi velger å se på denne statistikken som et resultat av økt tilgang til prevensjon, både en utvidelse av statens subsidieordning for prevensjon og generelt økt tilgang til langtidsvirkende prevensjon³. Sex og samfunn mener derfor at statens subsidieordning for prevensjon er en ordning som må videreføres og utvides. Statistikk viser også at det er personer i aldersgruppen 25-29 år som står for den største andelen aborter i Norge, og vi mener det er på tide med en målrettet innsats for å sørge for at også denne aldersgruppen får lettere tilgang til prevensjon.

---

¹ Helse- og omsorgsdepartementet: [Handlingsplan for fortsatt reduksjon i antall svangerskapsavbrudd - informasjon og tilgjengelighet 2020-2024](#).

² Folkehelseinstituttet: [Fakta om abort](#).

³ Langtidsvirkende prevensjon, p-stav og spiral, virker i 3-5 år.

Sex og samfunns Ungdomsgruppe reiste i 2020 landet rundt og spurte unge hva de ønsket seg for fremtidens seksualpolitikk, og resultatet er en liste med 50 krav⁴, overlevert til helse- og omsorgsminister Ingvild Kjerkol i desember 2021⁵. Her sier de unge selv at prevensjon må bli gratis for alle, og de krever i tillegg:

- Tilgang til gratis kondomer skal være enklere.
- Alle prevensjonsmidler må være tilgjengelige ved alle helsestasjoner for ungdom.
- Nødprevensjon må være gratis og tilgjengelig for alle.

Gratis prevensjon vil føre til god seksuell helse og færre uplanlagte svangerskap. Det er kostnadseffektivt for samfunnet. Sex og samfunn ber regjeringen sørge for at flere får tilgang til gratis prevensjon.

Finansiering til ny strategi for seksuell helse

Snakk om det! Strategi for seksuell helse (2017-2022) løp opprinnelig ut i 2021. Den er forlenget og skal vare ut 2022. Det ble i høst gjennomført en innspillskonferanse for å revitalisere strategien, og vi venter på resultat fra denne konferansen. Samtidig må arbeidet med en ny strategi starte. Det må være en god prosess med høy grad av involvering blant annet fra sivilt samfunn, brukerorganisasjoner og -grupper.

Det trengs finansiering både for å utarbeide en ny strategi og det trengs finansiering for å følge opp tiltak og mål i planen. Sex og samfunn ber regjeringen inkludere dette i statsbudsjettet for 2023.

Mer midler til forskning på seksuell helse

Storbritannia har siden 1990 gjennomført nasjonale seksualvaneundersøkelser hvert tiår. Så langt har om lag 45.000 briter deltatt i *NATSAL*, *National Surveys of Sexual Attitudes and Lifestyles*⁶. Ved å bruke samme metodikk og samme spørreskjema over tid er det mulig å se på seksualvaner over tid. NATSAL har bidratt til evidensbasert kunnskap som brukes i folkehelsearbeid, både politisk og praktisk, og har også bidratt inn i videre forskning på feltet.

Sex og samfunn mener det trengs mer forskning på seksuell helse i Norge og ber regjeringen bevilge mer penger til forskning. Et konkret punkt er å innføre NATSAL i Norge.

---

⁴ Sex og samfunns Ungdomsgruppe: [Unges 50 krav til fremtidens seksualpolitikk](#).

⁵ TV 2/Katarina Eisenstein: [Her er ungdommens 50 seksualkrav til Kjerkol](#).

⁶ Mer om NATSAL: <https://www.natsal.ac.uk/>

Stabile og tilgjengelige tjenester for barn og unge

Koronapandemien har hatt store konsekvenser for barn og unge, og blant annet har ulike tilbud til barn og unge blitt påvirket. Dette ser vi også når det gjelder helsestasjon for ungdom. Vi vet at personer som jobber på helsestasjon for ungdom har blitt omdisponert og dette har ført til et svært varierende og i noen tilfeller mangelfullt tilbud til våre unge.

Tilbud om helsestasjon for ungdom var både udemokratisk og ulikt før pandemien, og nå ser vi en forverring. I Sex og samfunns rapport *Har ungdom i kommunene et likeverdig tilbud?*⁷ kommer det blant annet frem at:

- 1 av 5 kommuner har ingen egen helsestasjon for ungdom.
- Av de som har egen helsestasjon er det 20,9 % som *ikke* har åpent hver uke.
- Det er stor variasjon i åpningstider, men gjennomsnittlig åpningstid er 3,9 timer per uke.
- Alle helsestasjonene tilbyr kondomer, men kun 63 % tilbyr innsetting av spiral.

Vi må sikre gode åpningstider, kvalitet på innhold i tjenestene, og tilgjengelig helsepersonell med rett kompetanse på alle helsestasjoner for ungdom i Norge. Dette er også kommunene forpliktet til gjennom krav i *Nasjonal faglig retningslinje for det helsefremmende og forebyggende arbeidet i helsestasjon, skolehelsetjeneste og helsestasjon for ungdom*⁸.

Sex og samfunn ber regjeringen sørge for at kommunene har midler til å kunne levere sine innbyggere den tjenesten de har krav på, både ved å sikre tilgjengelige tilbud og sikre at tilbudene kan tilby nødvendig kompetanse til sine brukere.

Sex og samfunn stiller seg også bak innspill sendt fra Nasjonalt SRHR-nettverk.

Med vennlig hilsen

Maria Røsok
Daglig leder

Tore Holte Follestad
Assisterende daglig leder

---

⁷ Sex og samfunn: [Har ungdom i kommunene et likeverdig tilbud? Rapport om helsestasjoner for ungdom i Norge.](#)

⁸ Helsedirektoratet: [Nasjonal faglig retningslinje for det helsefremmende og forebyggende arbeidet i helsestasjon, skolehelsetjeneste og helsestasjon for ungdom.](#)